

Viðmerkingar:

Hvat átti Karsten Hansen at sagt um tann almenna sektorin!

Hvi er so lítil áhugi fyrri einari veltvirkandi almennari umsitning

I einum nýmótans samfelag er neyðugt at hava eina veltvirkandi almenna umsitning, sum tryggjar øllum borgarum landsins eina góða tænastu, og sum við mótiverðum starvsfólki, økir um kunneikan og vitanina í samfelagnum.

Skal eitt virki rekast væl, er neyðugt at leiðsla og starvsfólk hava sama endamá, og at virðing er fyrri báðum partum. Eisini har tað almenna er arbeiðsgevari er hetta neyðugt fyrri at arbeiðsplássid skal mennast. Mytan um at almenn starvsfólk gera einki til nýttu fyrri eina góða, fasta løn stórtvíst enn tann dag í dag. Hetta eru útspillingarnar av tingsins røðarpalli góð domi um. Veruleikin er tann, at arbeiðs-trystið hevur verið stórtvíst vaksandi, meðan lønirnar púra eru aftursigldar.

Sáttmálasamráðingarnar millum Starvsmannafelagið og Figgjarmálastýrið hava eisini givið okkum eina greiða fatan av, at almenni arbeiðsgevari okkara, figgjarmálastýrið, ikki er

sinnaður at fara í ein dialog við síni starvsfólk, men trælur um eina lága løn.

Meginparturin av tí sum Figgjarmálastýrið legði á borðið undir samráðingunum var at pilka við sjálvsøgd vunnin rættindi, sum fakfelagini hava stríðst fyrri í fleiri ár - og omaná hetta eitt krav um hovuðavtalu, og eina prosentramnu uppá 3 % yvir 2 ár.

Figgjarmálastýrið harrin ongan áhuga fyrri inflasjonini.

Figgjarmálastýrið gav í jan. út ein áhugaverdan bókling um hvussu ein figgjarpolitikkur eigur at vera forður, og har eru fleiri spurningar sum eru verdir at taka upp, men mugu biða hesuferð.

Tað lagna er tó við hesi frágreiðing, at hon als ikki víðger eitt týðningarmikið fyrbrigði, sum ávirkar allan samfelagsbúskapin, nevniliga prísvoksturinn. Sambært almennu tølunum frá Hagstovuni vaks prístalið í Føroyum 4,7 % í fjór. Starvsmannafelagið hevur víst á, at reallónin hjá lim-um okkara frá 1990-98 er fallin 25,7% - hóast hetta, roknar Figgjarmálastýrið harrin

in við at almenn starvsfólk, aftaná 9 ára afturgongd í lønini, enn einaferð skulu góðtaka eitt reallónarfall.

Fyrri at vit skulu halda tóku reallónin skal lønin komandi 2 ári hækka 12% (sí notat 8. mars).

I samráðingunum við Postfelagið legði Figgjarmálastýrið tól á borðið, sum skuldi vísa Postfelagnum, at lønin ikki var minkað so nógv síðani 1988. Trupulleikin er bara tann at Figgjarmálastýrið pástendur, at eingin prísvokstur hevur verið síðani 1988. Reela tóka lønin hjá Postfelagnum er minkað við 28%.

Tá vit undir samráðingunum vistu á, at almennu tøl- in fyrri prísvoksturinn í 1998 er 4,7%, var svarið, at prístalið eri ikki eftirfarandi og tí brúkar figgjarmálastýrið harrin somu tøl sum OECD. Prísvoksturinn í OECD-løndum og prísvoksturinn í Føroyum kunnu ikki sammetast, og figgjarmálastýrið harrin týskist ikki at víta, at avlodaða prístalið í Føroyum, var brúkt til prístalið víðgerð av lønini líka fram til 1990.

Tað er ein sannroynd, at matvøruprísirnar í 1998 vaksu við 8,6 %.

Kanska er figgjarmálastýrið harrin ov illa ílatin av sínum embettismønnum, tá talan er um hvønn týðning prísvoksturinn hevur fyrri lønarvoksturinn, og tí hevur ikki verið gjørligt at tosa um hetta á ein skilgæðan hátt undir hesum samráðingunum.

Lønargongdin í løndum kring okkum

Tá vit tosa um løn plaga vit at sammata okkum kanska serliga við Danmark, meðan Ísland altíð hevur verið roknað sum eitt láglønarsamfelag. Sum stóðan er í Føroyum í dag, sær út til at Ísland fer at yvirhála og fara framum okkum í lønarvokstri tey komandi ári.

I Íslandi var miðallónin í 1990 fyrri starvsfólk 9.580 da. kr. um mán. Sami bólkur vinnur í dag 15.600 kr. um mán.. Hetta er ein lønarvokstur uppá 62 % frá 1990-99. Tá vit sammata hesi tøl, skulu vit eisini hava í huga, at í Íslandi er botnfrádrátturin í skatti 72.000 da. kr. - I sama tíðarskeiði hevur lønin í Føroyum staðið í stað. Meðalónin hjá limunum í Starvsmannafelagnum liggur í dag um 16.000 kr.

Lønarvoksturinn í Norra hevur hatta tíðarskeiðið verið 48 % - og í Danmark hevur Figgjarmálastýrið júst útgivið eina frágreiðing um, at fáa almenna lønarlógið niður á 4 % um árið.

Avleiðingarnar av einum láglønarsamfelag Figgjarmálastýrið harrin týskist ikki seg fast í, at lágar lønir er lykilin til kappingarfori. Fá geva honum rætt í tí. Hetta er ein avlodaður hugsanarháttur, sum hóskar til lond, sum sum bara megna og vilja kappast við at framleiða idnaðarvøru í rúgvu.

Er ætlanin at menna samfelagið við nýggjum vinnum, sum kasta meira av sær, hevur lønin lítlan týðning. Tá er tað menniskjaliga tilfeingi sum er avgerandi. Eyðkenni fyrri eitt láglønarsamfelag er, at ringt er at halda uppá arbeiðsmegina, tí hon flytir av landinum at arbeiða fyrri dupulta løn. Tí fáa ávisir bólkur skattalætta so teir vera verandi í landinum, meðan aðrir verða keyptir við serfrøðingavibótum o.t. Eitt samfelag við stórum bólkum av lágløntari arbeiðsmegi og fáum háløntum serfrøðingum stagnerar og hevur onga framgongd.

Figgjarmálastýrið hevur upphæddir, - sum eru væl stórr enn allar lønarsummurin til Starvsmannafelagið - sum vinnustuðul, skipanir, sum øll skilafólk eru samd um eru avlagandi, sum verðveita ein óhóskandi struktur og oyðileggja kappingarforið í vinnuni. Figgjarmálastýrið harrin hevur heldur ikki havt trupulleika av at halda áfram við tí skeivleika í skattingini, sum undanmaður hansara gjørdi, og sum stillar løntakarar ymiskt skattliga alt eftir yrki. Skattalettin til sjófólk, sum ger mun á løntakarum, kostar landskassanum millum 20 og 30 % av

lønarsummunum hjá Starvsmannafelagnum.

Hvat átti figgjarmálastýrið harrin at sagt!

Her er orðað eitt uppskot til Karsten Hansen, um hvussu alitið millum arbeiðsgevara og starvsfólks aftur kundi fingist í rættlag.

...Av figgjarpolitiskum orsökum, og tí arbeiðt verður fram móti einum sjálvbjargnum føroyskum búskapi, verður neyðugt at tillaga føroyska almenna sektorin. I hesum arbeiði verður týðningamesta tilfeingið starvsfólkið í almennu umsitningini. Tað er so, at í einum lítillum landi ber ikki til at uppbyggja serligar umsitningar á øllum økjum, og krovini til einstaka starvsfólkið verða tí ofta stórr enn í stórum umsitningum, og áhugin í arbeiðinum (motivasjonin) verður avgerandi.

Landsstýrið fer at laga sín politikk eftir ynskinum um at fasthalda og útvega góð og dugnalig starvsfólk við stórum virkisfari, og at løna teimum eftir arbeiðsuppgávum, ábyrgd og eftirspurning.

Starvsmannafelagið
tann 12 mars 1999

Lønardeildin
rættleiðir

Tá Starvsmannafelagið í Sosialinum 10. mars í ár enn einaferð leggur Lønardeildina undir seinfori í sambandi við aktuella sáttmálasamráðingarnar, er neyðugt at koma við hesi rættleiðing.

Fullfiggið krøv til nýggja lønarskipan fekk Lønardeildin frá Starvsmannafelagnum 15. februar í ár. Tá vóru minni enn tveir vikur til sáttmálin gekk út. Núverandi sáttmálin fyrisetur, at samráðingar um nýggjan sáttmála byrja innan ein mánað eftir, at krovini hjá mótpartinum eru framsett. Lønardeildin hjá Figgjarmálastýriinum hevði 10 dagar seinni (25. februar) gjørt tær neyðugu útrokningarnar og fyrirrekað til samráðingarnar. Dagin eftir - 26. februar - kom Starvsmannafelagið við nýggjum ynskinum til lønarskala, og longu tveir dagar seinni lögdu vit okkara útrokningar við stóði í nýggju ynskjunum á borðið.

Lønardeildin noyðist við hesum at vísa aftur ákerum um seinfori.

Tá Starvsmannafelagið í Sosialinum 10. mars vil vera við, at Lønardeildin longu í september síðsta ár fekk krovini til nýggjan

sáttmála frá Starvsmannafelagnum, er hettar nevniliga bara ein partur av sannleikanum. Rætt er, at nokur hissini krøv eru komin rekandi til okkara síðan heystið 1998, men hesi krøv hava mest verið áttok einum ynskiseðli út- an útgereinað sáttmála- krøv. Ikki fyrr enn 15. februar fingur vit Starvsmannafelagsins boð uppá, har starvsfólkini skulu vera plaserad í mun til teirra egnu uppskot um nýggja lønarskipan. Og eftirsum júst hesin spurningur er avgerandi fortreytin fyrri tær konsekvensútrokningar vit skulu gera undan samráðingunum, kundu vit sjálvsagt ikki koma við okkara útspæli, fyrr enn hetta málið var útgereinað.

Av tí at vit meta, at tíðindaflutningurin um hetta mál hevur verið merktur at leggja øll skjól í mál- num frítt fram til fjølmiðlarnar. Vónandi hjálpir tað til at fáa eina rættari mynd av gongdini.

Figgjarmálastýrið,
lønardeildin

Thomas Magnussen

Men sig, hvat ger tingið
- nú statt ei og bín!

Týsdagin 2. mars fekk sjáldsamt uppskot fyrstu víðgerð á tingi. Uppskotið snýr seg um nógv umtalaðu kirkjulóginar, sum lógtíngið samtykti seinasta valskeið. Tað sjáldsama í tí uppskotinum, sum nú er borðið niðan í tingið er, at landsstýrismaðurin Signar á Brúnni biður tingið um grønt ljós fyrri ikki at seta lógið í gildi, sum tingið sjálf hevur samtykt!

Gildis komudagurin, sum var settur at vera 1. januar 1999, er í broytingaruppskotinum settur at vera 1. desember 2000.

Orðskiftið undir hesi 1. víðgerðini var nógv merkt av teimum undanførlunum, sum standa at lesa í viðmerkingunum til broytingaruppskotið - ússaligar undanførlur fyrri ikki at seta lóginar í gildi nú. Landsstýrismaðurin ber seg undan við at:

- kunngerðararbeiðið er so rúgvismikið (kann gerast eftir max. 3 mdr., er mær sagt)

- politiska víðgerðin av donsku uppskotinum restar

í (er víðgjort undanfarna valskeið)

- at eitt ríkislógartilmæli restar í (lógin um kirkjuráð, sum mátti biða, tí kirkjuráðsval stóð fyrri durum)

- at fólkakirkjan verður føroysk við serstakari føroyskari lóggávu (er eingin andsøgn).

Ellar er tað? Kunnu vit vanta okkum eina so serstaka og ódrvisi fólkakirkju, sum fíur fer at kennast við? Tað hugsi eg ikki.

Kirkjan fyrir sambært lógum frá fyrri í hesi öldini. Lógið sum als ikki hóska og bart út stríða ímóti kirkjuliga arbeiðinum. Innihaldið í nýggju lógnum ger kirkjuliga arbeiðið lógligt, soleiðis sum tað fer fram í dag. Tí er einki sum forðar fyrri, at seta tær í verk. Ikki úttan so, at okkurt annað nýtt og ókent slag av kirkju er á veg frá hesi nevndini,

sum landsstýrismaðurin hevur sett at evna til føroyska kirkjulógávu. Tvørturímóti er hetta gott hovi at lata lóginar standa sína roynd. So leingi innihaldið er føroyskt, ger einki um

teksturinn er danskur. Vit eiga nógvur dugnaligar týðarar.

Hatta vóru undanfórlurnar. Og tær hava einki at gera við málið sjálf.

Tað er nógv álvarsligari enn so.

Tað sær út til, at man í umsitningini hevur lyndi til at blanda hugtøkini ábyrgd landsstýrismanna við makt/møguleika landsstýrismanna. Landsstýrismaðurin, í hesum fori Signar á Brúnni, eigur at útina tingsins vilja. Gier hann ikki tað, eigur lógmaður at taka í herðatoppin á honum, soleiðis sum leiðarar gera, tá ið sóidatarnir vilja ganga egnu leiðir. Tá ið tað ikki hendir, hvat ger tingið to?

Vit hava eitt lóggevandi vald, sum er og eigur at vera evsta valdið. Í málinum um kirkjulógirnar hava bæði landsstýrismaður og lógmaður, sum eru útinnar hjá lóggávuváldinum sett seg omanfyri. Tá ið tað nú visir seg at umsitningin, sum átti at verið tingsins ténarar, virða ikki parlamentarismuna, tá er spell at ikki ber

til at taka aftur tað, sum teimum var litið upp í hendur. Betri verðið við einum víðtíkn lóg for út um tingsins gátt, fyrr enn hon var lýst. Kanska skuldi tað verið uppgávan hjá tingformanninum at lýs lógið? Tá hevði ikki borið til at sulta lógið, og lóggevandi og útinnandi valdið vóru ikki blandað saman.

Tí ikki ber til, at lógið skulu fáa eina ivasama lagnu alt eftir lønunum hjá tilvildarligum lógmonnum ella landsstýrismönnum. Tingið eigur ikki at góðtaka slíkt. Lógtíngið má ikki finna seg í leiklutinum sum hundur, sum landsstýrið leiðir í bandi. Tað óvugta er heldur hugsandi.

Katrin D. Jakobsen
Løgtingskvinnan
hjá Javnaðarflokkinum